

विकसित महाराष्ट्र - २०४७
क्षेत्रनिहाय कार्यशाळा घेऊन कृती
आराखडा अंतिम करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: विमहा-२०२५/प्र.क्र.५/का.१४१४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक : १७ फेब्रुवारी, २०२६.

- वाचा :-** १) शासन निर्णय क्रमांक: विमहा-२०२५/प्र.क्र.५/का.१४१४, दिनांक: २/०६/२०२५.
२) शासन निर्णय क्रमांक: विमहा-२०२५/प्र.क्र.५/का.१४१४, दिनांक: १९/११/२०२५.
३) शासन निर्णय क्रमांक: विमहा-२०२५/प्र.क्र.५/का.१४१४, दिनांक: २०/०१/२०२६.

प्रस्तावना:-

विकसित महाराष्ट्र २०४७ च्या अनुषंगाने Vision Document तयार करण्याची बाब दि. ०६ मे ते ०२ ऑक्टोबर, २०२५ अशा १५० दिवसांच्या कार्यक्रमांमध्ये अंतर्भूत करण्यात आली होती. त्या अनुषंगाने Vision Document तयार करण्यासाठी विस्तृत सूचना, तसेच क्षेत्रनिहाय अभ्यास समित्या वाचा क्र.१ येथील दिनांक २/०६/२०२५ येथील शासन निर्णयान्वये तयार करण्यात आल्या होत्या.

२. मा. मंत्रिमंडळाच्या दि.२८.१०.२०२५ रोजीच्या बैठकीत विकसित महाराष्ट्र-२०४७ च्या व्हिजन डॉक्युमेंटला मान्यता देण्यात आली आहे. तसेच व्हिजन डॉक्युमेंटमधील रोडमॅपनुसार अंमलबजावणीचा आढावा घेण्यासाठी व्हिजन मॅनेजमेंट नियामक मंडळ, व्हिजन डॉक्युमेंट आढावा समिती व व्हिजन मॅनेजमेंट युनिट (व्हीएमयू) ची स्थापना वाचा क्र.२ येथील दिनांक १९/११/२०२५ येथील शासन निर्णयान्वये करण्यात आली आहे.

३. विकसित महाराष्ट्र २०४७ च्या अनुषंगाने व्हिजन डॉक्युमेंटच्या अंमलबजावणीसाठी सन २०२९ पर्यंतचा कृती आराखडा (Action Plan) तयार करण्यासाठी वाचा क्र.३ येथील दि.२०.०१.२०२६ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मॅकेंझी अँड कंपनीच्या सल्लागारांची तीन महिन्यांकरिता नियुक्ती करण्यात आली आहे. यासंदर्भात विकसित महाराष्ट्र नोडल अधिकाऱ्यांसोबत दि.२३ जानेवारी, ३० जानेवारी, व ११ फेब्रुवारी रोजी प्रशिक्षण आयोजित करून आवश्यक असलेले कृती आराखडा विवरणपत्र भरण्याबाबतच्या सूचना व मार्गदर्शन करण्यात आले आहे. आता कृती आराखडा अंतिम करण्याच्यादृष्टीने क्षेत्रनिहाय कार्यशाळा आयोजित करण्याच्या सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

विकसित महाराष्ट्र २०४७ व्हिजन डॉक्युमेंटच्या सन २०२९ च्या कृती आराखड्यास (Action Plan) अंतिम स्वरूप देण्यासाठी खालील तक्त्यामध्ये दर्शविलेल्या संयोजकांनी आपल्या क्षेत्राशी संबंधित कार्यशाळांचे आयोजन दिनांक १६ फेब्रुवारी ते १२ मार्च २०२६ या कालावधीत करावे.

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
१.	कृषि, संलग्न क्षेत्रे आणि ग्रामीण	कृषि पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय, मत्स्यव्यवसाय, सहकार व पणन, अन्न व नागरी पुरवठा, ग्राम विकास	उद्योग, सार्वजनिक बांधकाम, माहिती तंत्रज्ञान, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता आणि नाविन्यता, मृद आणि जलसंधारण, रोजगार हमी योजना, पर्यटन, परिवहन, विमानचालन, बंदरे, पर्यावरण आणि वातावरणीय बदल, जलसंपदा	श्री. विकासचंद्र रस्तोगी, अपर मुख्य सचिव (कृषि)
२.	उद्योग	उद्योग, कामगार, खनिकर्म, वस्त्रोद्योग	नगर विकास १ , नगर विकास २, गृहनिर्माण, उद्योग, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता आणि नाविन्यता, महसूल, वित्त , प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, माहिती तंत्रज्ञान, पर्यावरण आणि वातावरणीय बदल, उर्जा, उच्च व तंत्र शिक्षण, सार्वजनिक बांधकाम, परिवहन, विमानचालन,	श्री. पी. अन्बलगन, प्रधान सचिव (उद्योग),

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
			बंदरे,	
३.	सेवा	उद्योग, कामगार, खनिकर्म, वस्त्रोद्योग	नगर विकास १, नगर विकास २, गृहनिर्माण, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता आणि नाविन्यता, महसूल, वित्त, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, माहिती तंत्रज्ञान, पर्यावरण व वातावरणीय बदल, ऊर्जा, उच्च व तंत्र शिक्षण, सार्वजनिक बांधकाम, परिवहन, विमानचालन, बंदरे, ग्राम विकास, महिला व बाल विकास, सांस्कृतिक कार्य, सहकार व पणन	श्री. पी. अन्बलगन, प्रधान सचिव (उद्योग),
४.	पर्यटन	पर्यटन	परिवहन, विमानचालन, बंदरे, आदिवासी विकास, सार्वजनिक बांधकाम, सांस्कृतिक कार्य, नगर विकास १, नगर विकास २, वने, पर्यावरण व हवामान बदल, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता, उद्योग, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन,	श्री. संजय खंदारे, प्रधान सचिव (पर्यटन)

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
			उच्च व तंत्र शिक्षण, माहिती जनसंपर्क, राजशिष्टाचार, महसूल	
५.	नगर विकास	नगर विकास १, नगर विकास २, गृहनिर्माण	उद्योग, परिवहन, विमानचालन, बंदरे, वित्त , सामान्य प्रशासन विभाग, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, महसूल, ऊर्जा, सार्वजनिक बांधकाम, पाणीपुरवठा व स्वच्छता, पर्यावरण आणि वातावरणीय बदल, वने, मृद आणि जलसंधारण	श्री. असीमकुमार गुप्ता, अपर मुख्य सचिव, (नगर विकास १)
६.	ऊर्जा	महसूल, ऊर्जा, पर्यावरण आणि वातावरणीय बदल, वने	उद्योग, जलसंपदा, कृषि, गृहनिर्माण, वित्त, परिवहन, विमानचालन, बंदरे, आपत्ती व्यवस्थापन, उच्च व तंत्र शिक्षण, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता, सार्वजनिक बांधकाम, आदिवासी विकास, नगर विकास १, नगर विकास २, माहिती तंत्रज्ञान, सहकार व पणन	श्रीमती आभा शुक्ला, अपर मुख्य सचिव, (ऊर्जा)

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
७.	पाणी	रोजगार हमी योजना, जलसंपदा, पाणी पुरवठा व स्वच्छता, मृद व जलसंधारण	नगर विकास १, नगर विकास २, ग्राम विकास, कृषि, सार्वजनिक बांधकाम, वित्त, पर्यावरण व वातावरणीय, बदल, पर्यटन, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, माहिती तंत्रज्ञान, आपत्ती व्यवस्थापन, महसूल, उद्योग, ऊर्जा, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय, मत्स्यव्यवसाय	श्री. दिपक कपूर, अपर मुख्य सचिव, (जलसंपदा)
८.	परिवहन आणि लॉजिस्टिक्स	सार्वजनिक बांधकाम, परिवहन, विमानचालन, बंदरे	पर्यावरण व वातावरणीय बदल, ऊर्जा, महसूल, कृषि, उद्योग, ग्राम विकास, माहिती तंत्रज्ञान, वित्त, नगर विकास १, नगर विकास २, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता, वने, पर्यटन, जलसंपदा	श्री. संजय सेठी, अपर मुख्य सचिव, (परिवहन व बंदरे)
९.	शिक्षण आणि कौशल्य	कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता, उच्च व तंत्र शिक्षण,	माहिती तंत्रज्ञान, सामान्य प्रशासन विभाग, आदिवासी विकास, सामाजिक न्याय व विशेष	श्रीमती मनिषा वर्मा, अपर मुख्य सचिव, (कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
		शालेय शिक्षण	सहाय्य, इतर मागासवर्ग व बहुजन कल्याण, अल्पसंख्याक विकास, महिला व बाल विकास, दिव्यांग कल्याण, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, उद्योग, वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये, सार्वजनिक बांधकाम, नगर विकास १, पर्यटन, महसूल, कामगार, कृषि, वित्त	नाविन्यता)
१०.	आरोग्य	सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण, वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये,	आदिवासी विकास, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, ग्राम विकास, नगर विकास १, नगर विकास २, महिला व बाल विकास, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य, अन्न व औषध प्रशासन, दिव्यांग कल्याण, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता आणि नाविन्यता, शालेय शिक्षण, माहिती आणि जनसंपर्क, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण, सार्वजनिक बांधकाम, महसूल, माहिती तंत्रज्ञान, उद्योग	श्री.निपुण विनायक, प्रधान सचिव-१, (सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण)

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
११.	सामाजिक कल्याण	महिला व बाल विकास, दिव्यांग कल्याण, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य, आदिवासी विकास, इतर मागास वर्ग व बहुजन कल्याण, अल्पसंख्याक विकास	सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता, उच्च व तंत्र शिक्षण, गृह, ग्राम विकास, विधी व न्याय, शालेय शिक्षण, वने, सांस्कृतिक कार्य, पर्यटन, कृषी, ऊर्जा, जलसंपदा, कामगार, उद्योग, नगर विकास १, नगर विकास २, माहिती तंत्रज्ञान, वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये, परिवहन, विमानचालन, बंदरे, वित्त	श्री. हर्षदिप कांबळे, प्रधान सचिव (सामाजिक न्याय)
१२.	सॉफ्ट पॉवर	सांस्कृतिक कार्य, मराठी भाषा, क्रीडा	पर्यटन, पर्यावरण व वातावरणीय बदल, माहिती तंत्रज्ञान, सार्वजनिक बांधकाम, उद्योग, शालेय शिक्षण, उच्च व तंत्र शिक्षण, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता, वित्त, परिवहन,	श्री. किरण कुलकर्णी, सचिव (सांस्कृतिक कार्य)

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
			विमानचालन, बंदरे, ग्राम विकास, वस्त्रोद्योग, माहिती व जनसंपर्क, नगर विकास १, वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये, दिव्यांग कल्याण	
१३.	प्रशासकीय सुधारणा व नाविन्यता	सामान्य प्रशासन विभाग, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, माहिती व जनसंपर्क, राजशिष्टाचार	माहिती तंत्रज्ञान, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण, वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये, गृह, आपत्ती व्यवस्थापन, विधी व न्याय, महसूल, उद्योग,	श्रीमती व्ही. राधा, अपर मुख्य सचिव (सा. प्र. वि.)
१४.	तंत्रज्ञान	माहिती तंत्रज्ञान	सामान्य प्रशासन विभाग, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, माहिती व जनसंपर्क, राजशिष्टाचार, महसूल, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण, वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये, ऊर्जा, कृषी, जलसंपदा, राज्य उत्पादन शुल्क, पर्यटन, उद्योग	श्री. विरेंद्र सिंह, सचिव, (माहिती तंत्रज्ञान)
१५.	सुरक्षा	आपत्ती व्यवस्थापन, गृह,	माहिती तंत्रज्ञान, सामान्य प्रशासन विभाग,	श्रीमती मनिषा म्हैसकर, अपर मुख्य

अ.क्र.	क्षेत्र	संबंधित विभाग	व्हिजन डॉक्युमेंटच्या १०० उपक्रमांवर आधारित सहयोगी विभागांची उदाहरणात्मक यादी	संयोजक
		विधी व न्याय	महसूल, महिला व बाल विकास, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य, गृहनिर्माण, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब, कल्याण, उद्योग, उच्च व तंत्र शिक्षण, नगर विकास १, नगर विकास २, परिवहन, बंदरे, विमानचालन	सचिव (गृह)
१६.	वित्त	वित्त, महसूल (नोंदणी व मुद्रांक), राज्य उत्पादन शुल्क	माहिती तंत्रज्ञान, पर्यावरण व वातावरणीय बदल, प्रशासकीय नाविन्यता, उत्कृष्टता आणि सुशासन, सामान्य प्रशासन विभाग, नियोजन,	श्री. ओ. पी. गुप्ता, अपर मुख्य सचिव (वित्त)

(टीप:- उपरोक्त क्षेत्रनिहाय गटांमध्ये सहभागी असलेल्या संयोजकांची बदली झाल्यास त्या पदावर कार्यरत अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव हे त्या गटाचे संयोजक म्हणून कामकाज करतील.)

२. सदर कार्यशाळा आयोजित करण्यासाठी व कृती आराखडा तयार करण्यासाठी व्हिजन मॅनेजमेंट युनिट (VMU) टीम व मॅकेंझी अँड कंपनीचे सल्लागार सहकार्य करतील. त्यानंतर १३ ते ६ एप्रिल, २०२६ दरम्यान कृती योजना अंतिम केल्या जातील.

३. क्षेत्रनिहाय संयोजकांनी विकसित महाराष्ट्र २०४७ - व्हिजन डॉक्युमेंटच्या अंमलबजावणीसाठी त्यांच्या क्षेत्राशी संबंधित/सहयोगी विभागांना तसेच त्या विभागांतर्गत येणारी सर्व आयुक्तालये / संचालनालये, शासकीय मंडळे, महामंडळे, प्राधिकरणे, अभिकरणे, एजन्सी आणि कंपन्या यांचे प्रमुख, क्षेत्रीय अधिकारी आणि नोडल अधिकारी यांना कार्यशाळेत सहभागी करून घ्यावे. तसेच आवश्यकतेनुसार, संबंधित क्षेत्रातील तज्ञ, नामांकित व्यक्ती आणि उद्योजकांना देखील सहभागी करून घ्यावे.

४. कृती आराखडा अंतिम करण्याची कालमर्यादा खालीलप्रमाणे आहे:

अ.क्र.	तपशील	कालमर्यादा
१	विभागांनी कृती आराखडा टेम्पलेट सादर करणे	१५ फेब्रुवारी २०२६
२	संयोजकांनी क्षेत्रनिहाय कार्यशाळा आयोजित करणे	१६ फेब्रुवारी ते १२ मार्च २०२६
३	कृती योजनांना अंतिम रूप देणे	१३ मार्च ते ६ एप्रिल, २०२६

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२६०२१७१५३२३१३९१६ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(राजेश अग्रवाल)
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई,
२. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
३. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
५. मा. उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
६. मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
७. सर्व सन्माननीय सदस्य, विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
८. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई,
९. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१०. मा. उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
११. मा. उप मुख्यमंत्री (रा.उ.शु, क्रीडा, अल्पसंख्याक) विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१२. सर्व मा. मंत्री/राज्यमंत्री महोदय यांचे खाजगी सचिव,
१३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन (मित्र), मुंबई,
१४. अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग,
१५. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधानपरिषद), विधानभवन, मुंबई,
१६. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधानसभा), विधानभवन, मुंबई,
१७. 'प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त, मुंबई,*
१८. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
१९. सर्व विभागीय आयुक्त/ सर्व जिल्हाधिकारी/ सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
२०. आयुक्त, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, १८ वा मजला, नवीन प्रशासकीय इमारत मंत्रालय, मुंबई-
२१. सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,
२२. निवडनस्ती, कार्यासन-१४१२, नियोजन विभाग.

(*पत्राने)